

Miljømerking; Et effektivt verktøy i anskaffelser

Miljømerking Norge

- Svanemerket er Nordens offisielle miljømerke
- Nordisk ministerråd er vår oppdragsgiver
- EU Ecolabel

ISO 14024

Miljømerking Type 1

- Frivillig og markedsbasert
- Basert på livssyklusvurderinger
- Helthetlige og strenge miljøkrav
- Utvikler kravene i åpenhet
- Kravene revideres jevnlig
- Tredjeparts uavhengig sertifisering
- Internasjonalt samarbeid

Helhetlige krav – i et livssyklusperspektiv

Fire MILJØTEMA

1. Energi/klima
2. Kjemikalier/emisjoner
3. Biomangfold/arealbruk
4. Ressursforbruk

Fire FASER i et livsløp

1. Råvare
2. Produksjon
3. Bruk
4. Avfall/gjenvinning

Sjekkliste for ivaretagelse av samfunnsansvar ved anskaffelser

Gjelder anskaffelse: [Sett inn anskaffelsesnummer og –navn]

Vurderingen er foretatt av: [Sett inn navn på deltaker(e) i vurderingen]

Dato: [Sett inn dato for fullført vurdering]

Formål med sjekklista:

1. Sikre at UiO har egnede rutiner for å ivareta miljø, menneskerettigheter og andre samfunnshensyn (LOA §5), krav om lønns- og arbeidsvilkår (LOA §6) og krav om bruk av lærlinger (LOA §7).
2. Veilede anskaffelsesrådgiver til å finne relevante ressurser/verktøy for å gjøre gode vurderinger og treffe beslutninger i samråd med oppdragsgiver.
3. Dokumentasjon på at man har gjort nødvendige vurderinger av risiko (sikres gjennom at anskaffelsesrådgiver angir begrunnelse i skjemaet).

Sjekkpunkt	Vurderingstema / Veiledning	Konklusjon – fylles ut av anskaffelsesrådgiver i samråd med oppdragsgiver
------------	-----------------------------	---

§ 5 Miljø, menneskerettigheter og andre samfunnshensyn

Miljøpåvirkning og klima	Vurderingstema	Ambisjonsnivå								
<p>I følge LOA §5 skal oppdragsgiver bidra til å redusere skadelig miljøpåvirkning, og fremme klimavennlige løsninger der dette er relevant.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Legger UiOs strategier føringer for den konkrete anskaffelsen? Sjekk særlig «Helhetlig klima og miljøstrategi» og «Tiltaksplan for klima- og miljøarbeid» 2. Kan behovet dekkes ved reparasjon, oppgradere eksisterende, dele/leie av andre, kjøpe brukt eller frastå fra kjøp ved å ta andre grep? Hvis ikke, kan man etterspørre materialer som er gjenvunnet eller gjenvinnbare? 3. Miljømerket Svanen – Har Svanemerket	<p>«Ingen»: Ingen krav eller kriterier brukes.</p> <p>«Basis»: Grunnleggende krav som er vanlig/forventet i markedet. Begrensede ressurser kreves til dokumentasjon og oppfølging.</p> <p>«Avansert»: Krav og kriterier som noen, men ikke alle i markedet klarer å oppfylle like godt. Krever noe mer ressurser av oppdragsgiver og leverandør ifm. dokumentasjon og oppfølging.</p> <p>«Spydspiss»: Ekstra ambisiøse krav/kriterier. Foregangsanskaffelse som utvikler markedet. Krever utstrakt markedsdialog.</p> <p>Angi nivå (sett kryss):</p> <table border="1"><thead><tr><th>Ingen</th><th>Basis</th><th>Avansert</th><th>Spydspiss</th></tr></thead><tbody><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></tbody></table>	Ingen	Basis	Avansert	Spydspiss				
Ingen	Basis	Avansert	Spydspiss							

Visjon

«UiOs anskaffelser skal kjennetegnes ved etterrettelighet, verdiskapning og profesjonalitet med krav til klima, miljø og etikk.»

Universitetet i Oslo

- Reprosentralen
- Svanemerket
hustrykkeri

- Svanemerket
renhold
- 600 000 m² gulv

- Catering

Nettverk for

miljømerket innkjøp

Offentlig fellesinnkjøp på Agder (OFA)

AGDER fylkeskommune

Riksrevisjonen

Posten Norge

STATSBYGG

BERGEN KOMMUNE

Asker kommune

UiO
Universitetet i Oslo

Fredrikstad kommune

BÆRUM KOMMUNE

FORSVARET

INDRE ØSTFOLD KOMMUNE
- på kornet

ÅLESUND KOMMUNE

Sarpsborg kommune

Statens vegvesen

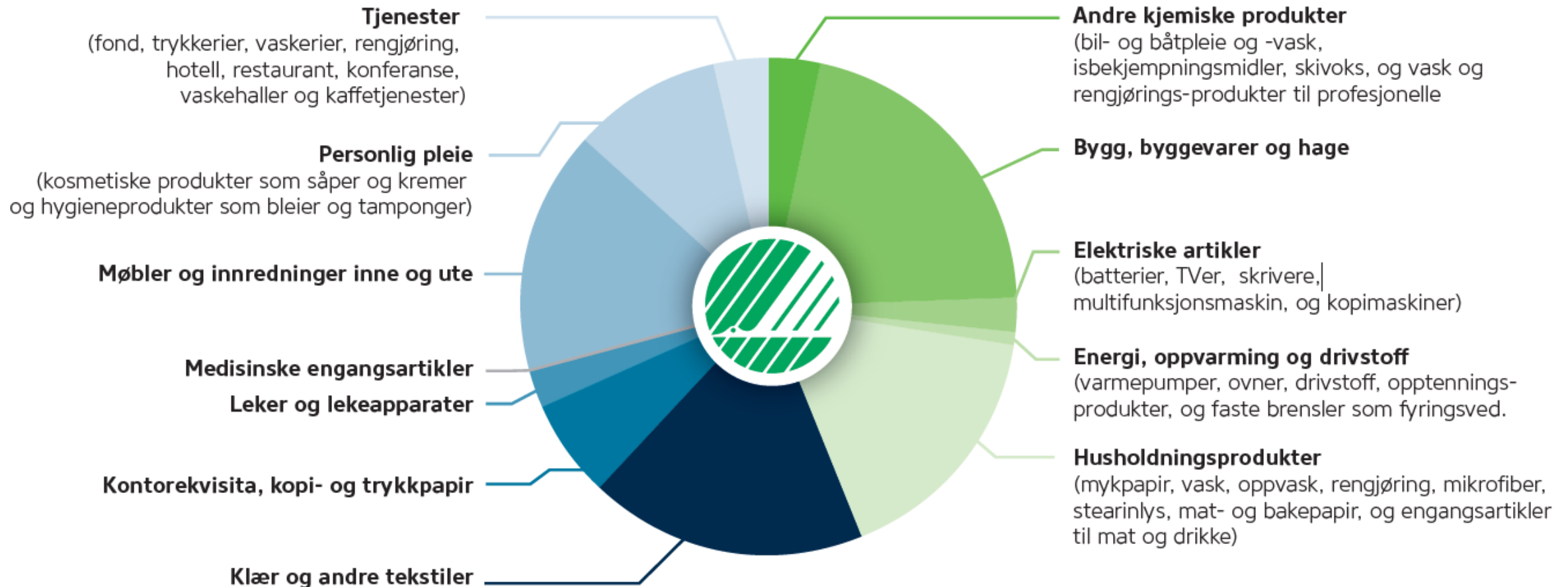

Hva tilbyr innkjøpernettverket

- Kompetanse og erfaring på miljøkrav i anskaffelser
- Direkte veiledning og evaluering av miljøkrav i anbud
- Markedsdialog og markedsundersøkelser
- Seminarer
- Rapportering
- Nyhetsbrev/presse/media
- Kåring av årets beste innkjøper

Bredde i produkter og tjenester

Du kan stille over **3200** klima- og miljøkrav
til mer enn **42 000** ulike varer og tjenester
via **1** merke

Hvorfor?

- Innkjøper slipper å utvikle egne miljøkrav
- Enkelt å evaluere
- Innkjøper får tredjeparts miljøgaranti
- Forutsigbarhet for tilbydere gjennom standardisering
- Unngår grønnvasking

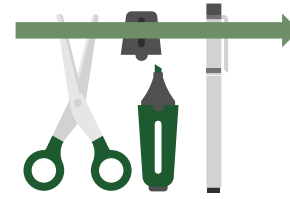

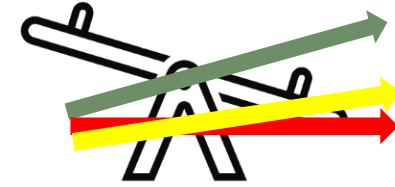
Trykkeritjenester
Trykksaker

Møbler og inventar

Kopipapir
Kontorrekvisita

Leker
Formingsmateriell
Lekeplass

Engangsemballasje

Medisinsk
forbruksmateriell

Renholdsprodukter
Renholdstjenester

Tekstiler
(forbrukerprodukter)
Arbeidstøy

Byggevarer
Nybygg
Rehabilitering

Fond

Vaskemidler til kjøretøy
Vask av kjøretøy

Kaffetjenester

Historien om møbler

- alt var ikke bedre før

Svanemerket

1998: Første kriteriesett for møbler

Ferdige miljømerkingskrav, men bransjen var ikke interessert i uavhengige miljømerker.

2020: Reviderte krav.

Bransjen

2000: Møbelbransjen startet jobben med en mer bærekraftig produksjon.

2000-2015: Utviklet egne merkeordninger og deklarasjoner.

Innkjøpere

Fram til 2017: Dårlig utvalg av tredjeparts miljømerkede produkter, alternativ dokumentasjon måtte aksepteres, krevende å evaluere dokumentasjon.

Dokumentasjonsmareritt.

Fra 2017: Store innkjøpere begynte å etterspørre Type 1 miljømerking (Svanemerket eller tilsvarende).

Bransjen og innkjøpere drar i samme retning

Flere produsenter sertifiserte møblene med miljømerker; Svanemerket, EU Ecolabel, Blå Engel, NF Environnement.

- Miljøbrosjyrer/kataloger
- Miljørapporter
- Årsberetninger med miljøbeskrivelse
- ISO 9001/ISO 14001
- Greenguard
- GOTS, EU Ecolabel, Økotex eller økologisk sertifisering på tekstil
- Produktdatablader
- FSC/PEFC-sertifikat på trevirke og platematerialer
- Blå Engel, Svanemerket, EU Ecolabel, NF Environnement for hele møbler
- Svensk Møbelfakta for hele møbler
- Norsk Møbelfakta
- TÜV Sertifikat
- C2C- Cradle to cradle
- LCA-analyser for materialene
- Environmental Product Declarations

Fra 2020

- Enkelt å kreve miljøsertifiserte møbler. Ber kun om lisens eller sertifikat.
- Kan kreve miljømerkede møbler til kontor, konferanserom, skoler, barnehager, institusjon.

Oppsummert møbler – status 2023

89

produsenter leverer
miljømerkede
møbler

7 441

ulike produkter
tilgjengelig

5 652 er
Svanemerkede
1789 er EU-Ecolabel

Forskrift om offentlige anskaffelser § 15-3 Merkeordninger (EU direktiv anskaffelser 2014/24 § 43)

Oppdragsgiveren kan kreve en bestemt merkeordning som dokumentasjon for at varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene har miljømessige, sosiale eller andre egenskaper som angitt i kravspesifikasjonene, tildelingskriteriene eller kontraktsvilkårene.

Merkeordninger må oppfylle betingelsene i FOA 15-3 (1) a-e

- a. tilknytning til leveransen og egnet til å beskrive egenskapene
- b. etterprøvbare og ikke-diskriminerende kriterier
- c. åpen og gjennomsiktig prosedyre
- d. tilgjengelig for alle interesserte parter
- e. krav fastsatt av en tredjepart

ISO 14024 Miljømerking Type 1

- Frivillig og markedsbasert
- Basert på livssyklusvurderinger
- Helhetlige og strenge miljøkrav
- Utvikler kravene i åpenhet
- Kravene revideres jevnlig
- Tredjeparts uavhengig sertifisering
- Internasjonalt samarbeid

EU

Høring:

Forslag om direktiv om miljøpåstander og miljømerker – Green Claims

Svarfrist: 15. august

Proposal for a Directive on Green Claims

Protect consumers and companies from greenwashing

Enable consumers to make informed purchasing decisions based on **credible environmental claims & labels**

Substantiation & communication **requirements** for **business-to-consumer claims**

Avoid proliferation of schemes & **Reinforce** trust in existing ones

Ex-ante verification & certificate of conformity

Accelerate the green transition towards a circular, clean & climate neutral economy

Folk i Norden er opptatt av miljøet

58%

Er opptatt av hva de personlig kan gjøre for å ivareta miljøet.

Kun 1 av 10 er *ikke* opptatt av dette.

Folk sliter med å ta gode miljøvalg

64%

synes ofte det er vanskelig å vite om
produkter er gode miljøvalg.

Folk stoler ikke på bedrifiers grønne påstander

21%

stoler på at et produkt er et godt miljøvalg når det markedsføres med begrep som miljøvennlig, bærekraftig eller klimanøytralt.

Folk er lei av grønt tomprat

65%

irriterer seg ofte over at produkter markedsføres som «grønne» uten noen god forklaring.

Svanemerke hånd i hånd med Fairtrade

Produktområder der Fairtrade er en del av kravene i sertifiseringsprosessen

Butikker med Svanemerket

Kaffetjenester

Tekstiler

Svanemerking av skoler og barnehager

Bygge svanemerkede skoler og barnehager som gir:

- lavere klimagassutslipp
- bedre innemiljø
- arenaer for læring og inspirasjon på bærekraft

Målgrupper er bygg- og eiendomsavdelinger.

Gode hjelpere er blant annet:

Asker
kommune

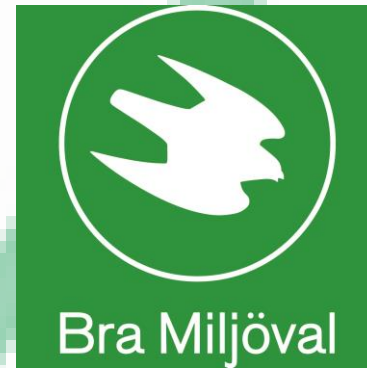

MÖBELFAKTA

100%

asi Aluminium
Stewardship
Initiative

25 %

Ta kontakt med oss!

Grønne anskaffelser

Nettverk for miljømerket innkjøp

Jorunn Amundgård

Seniorrådgiver anskaffelser

97539580

ja@svanemerket.no

Tormod Lien

Seniorrådgiver anskaffelser

92837959

tl@svanemerket.no

Alt vi gjør setter spor.

Vi gjør dem mindre.

CASE / gruppeoppgaver

- Hvilke anskaffelser skal dere jobbe med framover der det er naturlig å etterspørre miljømerker?
Kan være både tjenester og vareanskaffelser.
- Dere skal gjennomføre en konkurranse der dere kjenner noen av leverandørene godt, og vet at de er gode på leveransen. Men samtidig vet dere at de ikke har kommet langt når det gjelder bærekraft.
Hvordan vil dere gå fram for å påvirke leverandørene til endre seg slik at de også er konkurransedyktige på miljø, og hvordan skal konkurransen/avtalen legges opp?
- Hvordan legge opp prosessen for følgende anskaffelser:
  - Rammeavtale for vaskeritjenester
  - Rammeavtale for kjøp av arbeidstøy